

Рецензії

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ДО ЗМІН КЛІМАТУ

Погодно-кліматичні флуктуації останніх років достатньо переконливо демонструють на практиці виняткову актуальність проблеми зміни клімату й необхідності адаптації до неї сільського господарства України. Відомо, що одним із ключових чинників змін клімату є антропогенні викиди вуглекислого газу в атмосферу від енергетики, транспорту й промисловості. Водночас за рівнем надходження CO₂ в атмосферу сільське господарство не поступається промисловості, позаяк на його частку припадає близько чверті викидів парникових газів за рахунок втрат гумусу. Тому нині важливою науковою проблемою є визначення напрямів збільшення накопичення гумусу в ґрунті за одночасного зменшення емісії CO₂ в атмосферу, що сприятиме вирішенню питання глобального потепління. Саме цим питанням і присвячена монографія **А.В. Кучера «Стратегічні напрями розвитку низьковуглецевого землекористування як запоруки стійкості до змін клімату»**: моногр. Харків: ФОП Бровін О.В., 2019. 202 с. doi.org/10.13140/RG.2.2.22016.38400. Монографія складається зі вступу, 3-х розділів, висновків і додатків.

У першому розділі теоретично обґрунтовано еколого-економічні засади розвитку низьковуглецевого землекористування як запоруки стійкості до змін клімату в аграрному секторі, зокрема: проаналізовано прогнозовані зміни клімату та їхній взаємозв'язок з економічною родючістю ґрунтів; узагальнено комплекс заходів щодо адаптації аграрного землекористування до змін клімату; введено в науковий обіг поняття «низьковуглецеве аграрне землекористування» та визначено його сутність. Уперше розроблена цілісна концепція сталого управління органічним вуглецем ґрунту в контексті гарантування продовольчої безпеки й адаптації до змін клімату в сільському господарстві України.

Особливий інтерес викликає другий розділ, у якому викладено розроблену й апробовану методологію економічного оцінювання збитків від деградації ґрунтів на засадах екосистемного підходу, що дало змогу здійснити грошову оцінку екосистемних послуг орного

шару ґрунтів сільськогосподарських угідь і визначити збитки від втрати органічного вуглецю з ґрунту цих угідь на різних рівнях управління. Запропоновано й апробовано методичний підхід до еколого-економічної оцінки емісії CO₂ за різних рівнів антропогенного навантаження.

Останній розділ монографії присвячений обґрунтуванню стратегічних орієнтирів розвитку низьковуглецевого землекористування на період до 2030 р. Запропонована макроекономічна оцінка потенціалу розвитку низьковуглецевого аграрного землекористування в Україні, визначена потреба у фінансових ресурсах для реалізації цього потенціалу, оцінена еколого-економічна ефективність пріоритетних агроприйомів регулювання вуглецевого режиму ґрунтів, обґрунтовані потенційні джерела фінансування розвитку низьковуглецевого землекористування, оцінений вплив балансу органічного вуглецю на формування сталої конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Рецензована праця є однією з перших у вітчизняній науковій літературі, що вирізняється міждисциплінарністю й трансдисциплінарністю і присвячена розв'язанню актуальної наукової проблеми — розробці еколого-економічних засад і прикладних рекомендацій щодо формування стратегічних напрямів розвитку низьковуглецевого землекористування як запоруки стійкості агросфери до змін клімату, пом'якшення їхніх наслідків та адаптації аграрного виробництва й підвищення його конкурентоспроможності.

Результати досліджень можуть бути придатними для наукового та практичного використання, зокрема при розробці й реалізації кліматичної та ґрунтоохоронної політики. Монографія буде корисною для студентів, аспірантів, науково-педагогічних працівників, учених, політиків, фахівців-практиків у галузі агроекології, ґрунтознавства, економіки природокористування та екологічного менеджменту.

В.А. Величко
доктор сільськогосподарських наук,
професор, член-кореспондент НААН